

K podnikatelským seskupením a jednání ve shodě

Karel Marek*

Některá ustanovení obchodního zákoníku jsou vnímána jako složitá a v praxi si někteří adresáti (jiným to však nemusí činit potíže) této úpravy – po seznámení se s těmito ustanoveními – obtížně představují vzájemné vztahy jednotlivých dílčích úprav. To nás vede k tomu, abychom v takových případech používali grafického vyjádření (můžeme přitom navázat na naše dřívější snažení v tomto směru). Do tohoto našeho snažení jsme zahrnuli i obchodněprávní úpravu podnikatelských seskupení. Jde nám alespoň o znázornění vztahů vybraných pojmů. Podnikatelská seskupení jsou právně upravena v ustanovení § 66a odst. 1 až 16 obchodního zákoníku.

Souvisejícími ustanoveními jsou přitom zejména ustanovení § 114 odst. 1 až 3, § 127 odst. 1, 2 a 3, § 155 odst. 1, § 156 odst. 2, 3, 7, 9 a 10, § 159 odst. 3, § 180 odst. 2, § 186c odst. 1, § 190a, § 190b, § 233, § 577 a násl. obchodního zákoníku, ustanovení § 20 a § 21 občanského zákoníku a ustanovení § 28 a násl., § 36, § 37 zákona o cenných papírech.

Definice pojmů uvedených v ustanovení § 66a Podnikatelská seskupení přitom poskytují východisko k realizaci určitých oprávnění a povinností stanovených obchodním zákoníkem a dalšími právními předpisy, které jsou součástí platného právního řádu; s těmito pojmy pracují i předpisy připravované. (Obdobně to platí i pro jednání ve shodě.)

Jako příklad stanoveného oprávnění je možno uvést ustanovení § 11 odst. 6 obchodního zákoníku, podle kterého firmy podnikatelů, jejichž podniky **přísluší k témuž koncernu (§ 66a odst. 7), mohou obsahovat shodné prvky**, obsahují-li dodatek o příslušnosti ke koncernu a jsou-li dostatečně navzájem rozlišitelné.

Za příklad stanovení povinností může sloužit mj. ustanovení § 183b odst. 1 obchodního zákoníku, určující: Jsou-li účastnické cenné papíry cílové společnosti kótované, je akcionář, který získá buď sám nebo společně s jinými osobami jednáním ve shodě (§ 66b) podíl na hlasovacích právech, který mu umožňuje **ovládnutí společnosti (§ 66a), povinen do 60 dnů ode dne, který následuje po dnu, v němž akcionář tento podíl získá nebo překročí, učinit nabídku převzetí všem majitelům účastnických cenných papírů cílové společnosti.**

Pojmy upravené v ustanovení § 66a obchodního zákoníku slouží také k definování pojmů dalších. Viz např. ustanovení § 66b, stanovující mj. vyvratitelnou

domněnku, že osobami, jež jednájí ve shodě jsou podle ustanovení § 66b odst. 2

- podle písm. b) ovládající osoba a jí ovládané osoby,
- podle písm. c) osoby ovládané stejnou ovládající osobou,
- podle písm. d) osoby tvořící koncern.

Při grafickém znázornění vybraných vztahů a pojmů vyjádřených v § 66a, tj. pojmů: ovládající osoby, společnost s většinovým společníkem, ovládaná osoba, propojené osoby a koncern (holding), budeme vycházet z ustanovení § 66a odst. 1, 2, 3, 4, 5, 7 a 9 obchodního zákoníku.

Nejprve se pokusíme o vyjádření pojmu ovládající osoba a jeho určení, které jsou stanoveny v § 66a odst. 2, 3, 4, 5 obchodního zákoníku. Podle obchodního zákoníku ovládající osobou je osoba, která fakticky nebo právně vykonává přímo nebo nepřímo rozhodující vliv na řízení nebo provozování podniku jiné osoby (dále jen „ovládaná osoba“). Je-li ovládající osobou společnost, jde o společnost mateřskou a společnost jí ovládaná je společností dceřinou. Nepřímým vlivem se rozumí vliv vykonávaný prostřednictvím jiné osoby či jiných osob.

Ovládající osobou je vždy osoba, která

- a) je většinovým společníkem; to neplatí, jestliže je ovládající osoba určena podle písmene b) (viz § 66a odst. 3 písm. a),
- b) disponuje většinou hlasovacích práva na základě dohody uzavřené s jiným společníkem nebo společníky, nebo
- c) může prosadit jmenování nebo volbu nebo odvolání většiny osob, které jsou statutárním orgánem nebo jeho členem, anebo většiny osob, které jsou členy dozorčího orgánu právnické osoby, jejímž je společníkem.

Osoby jednáající ve shodě, které společně disponují většinou hlasovacích práv na určité osobě, jsou vždy ovládajícími osobami.

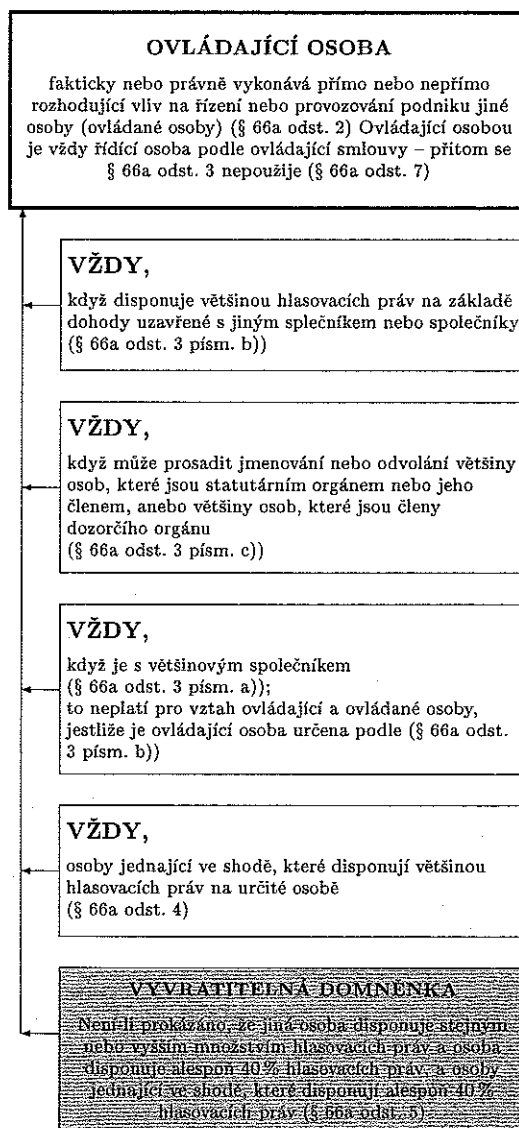
Není-li prokázáno, že jiná osoba disponuje stejným nebo vyšším množstvím hlasovacích práv, má se za to, že osoba, která disponuje alespoň 40 % hlasovacích práv na určité osobě, je ovládající osobou, a že osoby jednáající ve shodě, které disponují alespoň 40 %

* Doc. JUDr. Karel Marek, CSc., Katedra obchodního práva Právnické fakulty Masarykovy univerzity, Brno

hlasovacích práv na určité osobě, jsou ovládacími osobami.

Výše uvedené znázorňuje „Schéma 1“.

Schéma 1 K ustanovení § 66a odst. 2, 3, 4, 5 obchodního zákoníku

Dále uvádíme § 66a odst. 1, který mj. ustanovuje:

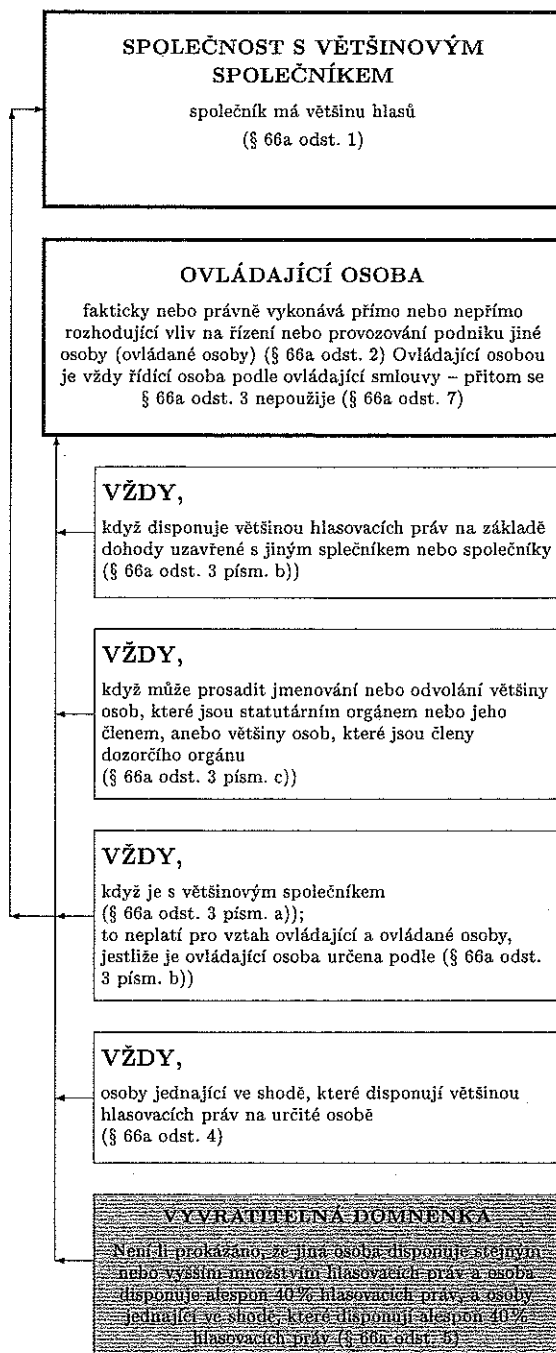
Společník, který má většinu hlasů plynoucích z účasti ve společnosti, je většinovým společníkem

a společnost, ve které tuto většinu má, je společností s většinovým společníkem.

Abychom to vyjádřili graficky, rozšíříme „Schéma 1“ a znázornění provedeme ve „Schéma 2“.

Schéma 2

K ustanovení § 66a odst. 1 až odst. 5 obchodního zákoníku

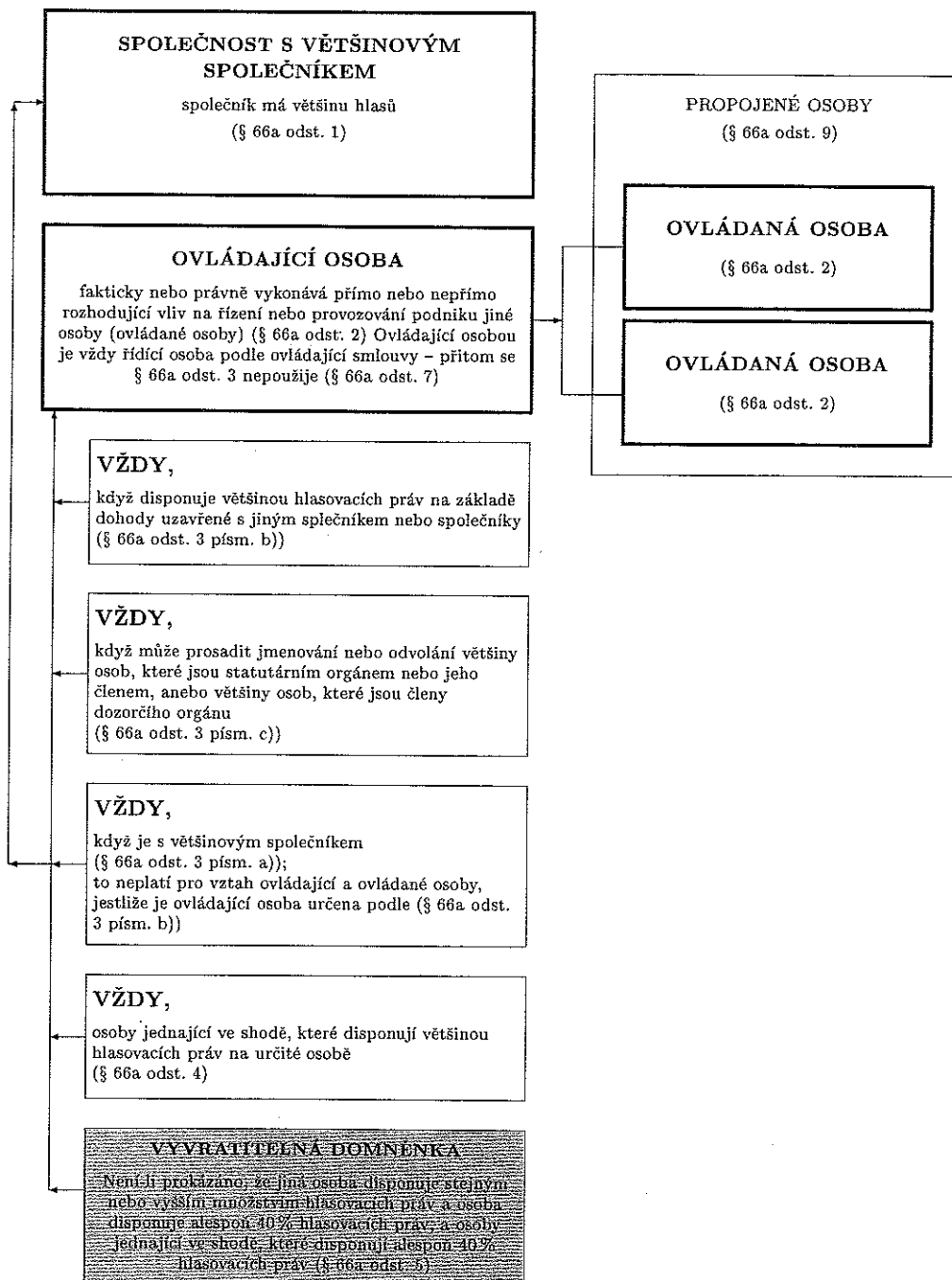

Ustanovení § 66a odst. 9 přitom pro ovládané osoby zavádí pojem propojené osoby. O vyjádření té-

to úpravy rozšíříme dosavadní grafické znázornění ve „Schéma 3“.

Schéma 3

K ustanovení § 66a odst. 1 až odst. 5 a odst. 9 obchodního zákoníku

Úpravu koncernu určuje v § 66a text v odst. 7. Jestliže jsou jedna nebo více osob podrobeny jednotnému řízení (dále jen „řízená osoba“) jinou osobou (dále jen „řídící osoba“), tvoří tyto osoby s řídící osobou koncern (holding) a jejich podniky včetně podniku řídící osoby jsou koncernovými podniky. Nemí-li pro-

kázán opak, má se za to, že ovládací osoba a osoby jí ovládané tvoří koncern. Jednotnému řízení lze podrobit osoby i smlouvou (ovládací smlouvou).

Po doplnění této úpravy nám vztah základních pojmů ustanovení Podnikatelská seskupení – § 66a – zachycuje celkové „Schéma 4“.

Schéma 4
Podnikatelská seskupení

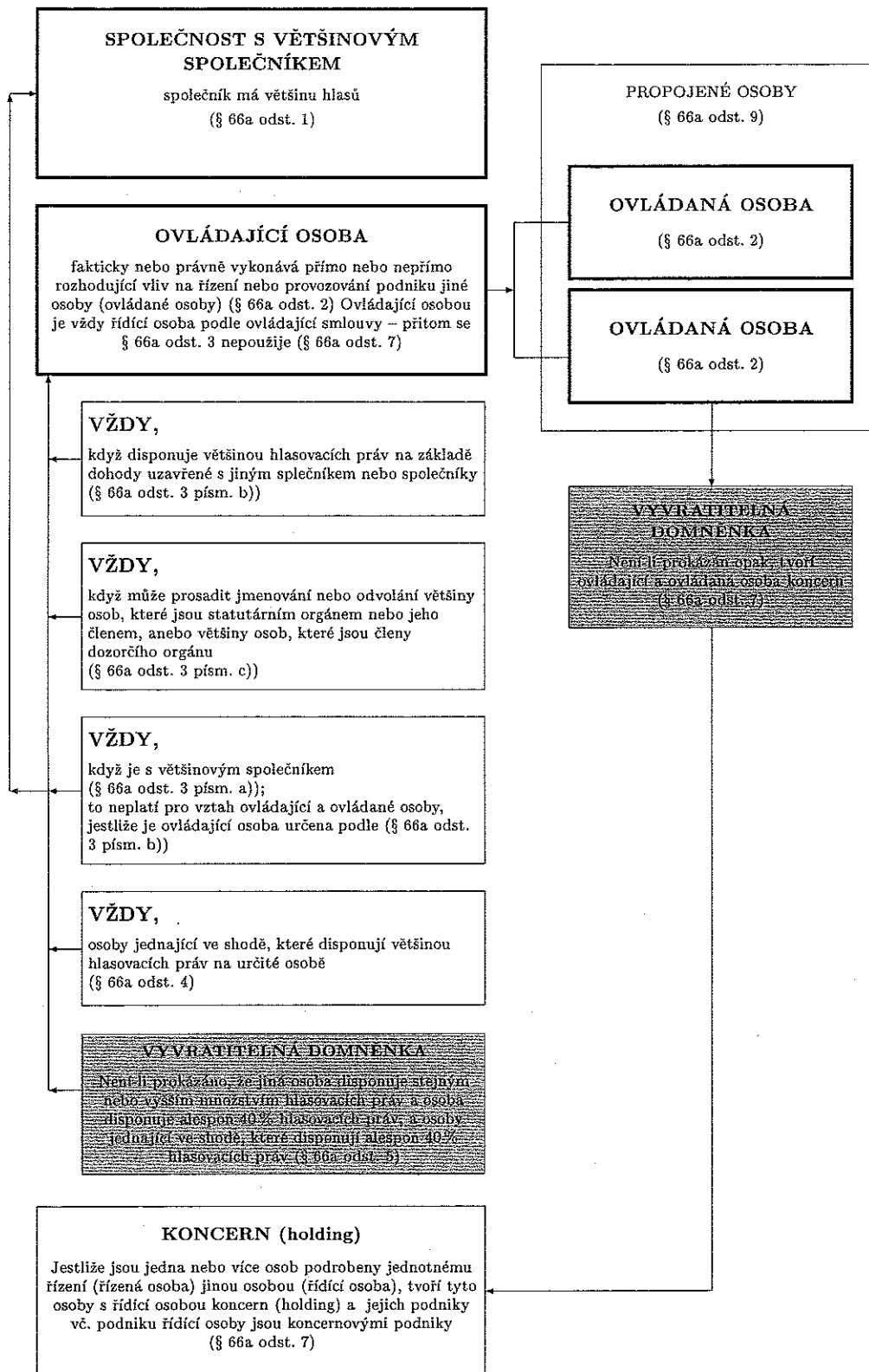
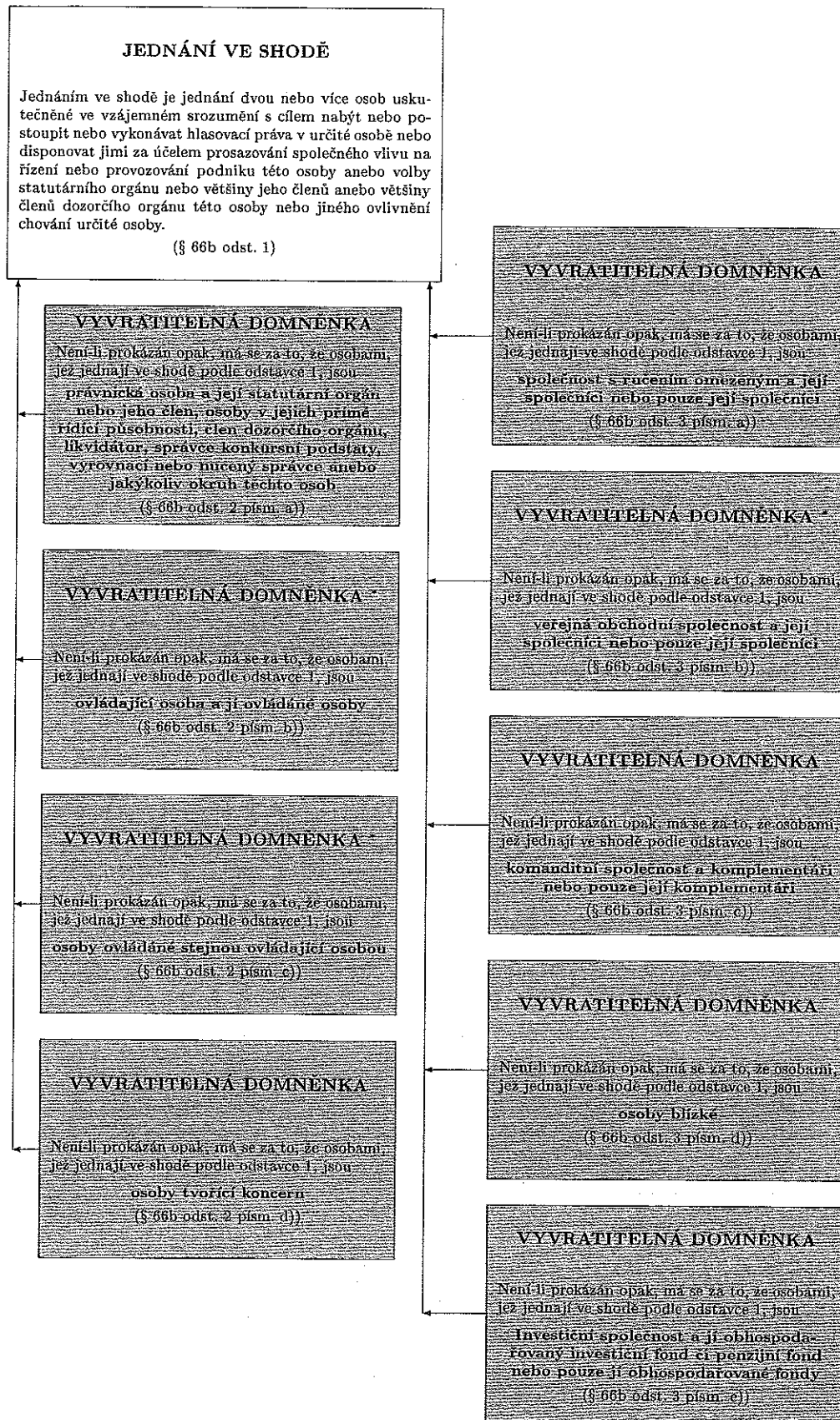

Schéma 5
Jednání ve shodě

V návaznosti na podnikatelská seskupení se pokusíme pro přehlednost vyjádřit (i když toto ustanovení nemá příliš složitou strukturu) i ustanovení § 66b obchodního zákoníku o jednání ve shodě. V tomto ustanovení určuje odst. 1, kdy jde o jednání ve shodě. V ustanovení odst. 2 a odst. 3 jsou přitom uvedeny vyvratitelné domněnky; o jednání ve shodě se bude jednat, není-li prokázán opak. Osoby jednající ve shodě musí přitom plnit povinnosti z toho vyplývající společně a nerozdílně (viz § 66b odst. 4 obchodního zákoníku). I ustanovení o jednání ve shodě má současně řadu souvisejících ustanovení obchodního zákoníku, zejména § 13 odst. 1 a 2, § 14, § 66a, § 70–75b, § 76, § 85, § 93, § 227, § 243–245 i v souvisejících předpisech. Viz „Schéma 5“.

Jsme si pochopitelně vědomi, že celková schémata (tak jak je tomu i u schémat jiných) nemohou ani v tomto případě zachytit celou složitost všech vztahů a zjednodušují. Výhodou by však mohla být přehlednost. Nehodnotíme přitom obsah právní úpravy.

Pokud bychom inspirovali některé z kolegů k vhodnějšímu a komplexnějšímu grafickému vyjádření problematiky, potěšilo by nás to.

Poznámka:

Stejně pojmy, které jsou použity jak v Podnikatelských seskupeních, tak v Jednání ve shodě vyjadřujeme ve Schématu 5 hvězdičkou.